

Kavno vremenoslovje na višini

Besedilo: Miha Pavšek

Muhasti april je le popravil nekaj vremenskih grehov svojih številnih predhodnikov, natančneje poravnal svoj "mokri" dolg. Tako je tudi letošnja najvišja skupna višina snežne odeje na Kredarici prilezla prek dveh metrov. Spomnimo se, da ta prve dni aprila ni merila niti meter, potem pa so se vrstili padavinski dogodki kot po tekočem traku. V zadnjega pol stoletja je bila največja letna skupna višina snežne odeje tam gori le enkrat manjša od dveh metrov – leta 2002 je merila le 195 centimetrov. Še devetkrat je bila manjša od treh metrov, v vseh drugih letih pa je bila precej višja vse tja do rekordnih sedmih metrov aprila 2001. S primerjavo s sosednjimi višinskimi postajami s še daljšim časovnim nizom so ugotovili, da je bila v zadnjem poldrugem stoletju zanesljivo vsaj nekajkrat še višja. Bali smo se že, da letos ne bo iz te "snežne" moke nič (kaj dosti) kruha oziroma vode v najtoplejšem delu leta. Prav zato so *ta muhaste* padavine še toliko pomembnejše. Že res, da sneg, ki pade proti koncu vsakoletne snežne sezone, v nadaljevanju hitro pobere, vendarle pa mora vsa na tak način nastala voda nekam odteči. Tako se nam vsaj ni bati, da bodo majske hudourniške struge, potočki in izviri siromašnega videza, morebiti bo dodala svoje še polulana Zofka, da bo dovolj moče vsaj do začetka najbolj vročih poletnih dni.

V planinskih kočah je pogosto čas tudi za pogovor z naključnimi obiskovalci, s katerimi se srečamo za mizo, pred kočo ali pa šele zvečer na skupnih ležiščih. Prevladujejo sicer bolj hribovske teme, čeprav občasno tudi v te višave segajo nič kaj prijetne politične vonjave. Sem in tja pa kakšno omizje tudi pomodruje, še posebej ob kavi. In potem pade tisto znano vprašanje o tem, ali se da s pomočjo kave oziroma kavni mehurčkov, poleg vaše osebne kratko in dolgoročne usode, napovedovati tudi kratkoročno vremensko usodo za turo, ki je pred vami. Teorija, na katero nekateri prisegajo, pravi, da se pri suhem in lepem vremenu kavni mehurčki zbirajo na sredini skodelice, pri vlažnem in

oblačnem, torej slabem vremenu pa se stiskajo ob stenah skodelice. Meteorološko znanost načeloma sicer zanimajo tovrstne ljudske modrosti o vremenu, nekatera opazovanja pa kažejo, da za vse le ni krivo vreme. Je pa res, da je za različne izgovore vreme vedno najbolj pri roki. To velja tudi za kavne mehurčke, ki vsekakor nimajo nobenega pomena pri napovedovanju vremena. Nekateri menijo, da je za njihov položaj odločilna vlažnost zraka, drugi pa so našli krivca v zračnem pritisku. Zagotovo vemo le to, da zavre voda za kavo v planinskih kočah hitreje kot v dolinskih, vendar ima nekoliko nižjo temperaturo.

Visok zračni pritisk imamo v glavnem ob lepem vremenu in takrat je gladina kave v skodelici rahlo konkavna, torej vbočena. Zato se kavni mehurčki zbirajo na sredini. Na drugi strani pa je ob nizkem zračnem pritisku, ko imamo takšno ali drugačno slabo vreme, kavna gladina konveksna,

to je izbočena, in mehurčki spolzijo navzdol ob stene skodelice. Omenjena teorija je sorazmerno sprejemljiva, vprašanje pa je, kako lahko o tem razmišljajo pivci kave, še preden izpraznijo vsebino skodelice do konca? Nekaterim se namreč dodobra zbistri glava šele po tem ritualu, žal pa je takrat za opazovanje kavne gladine in s tem za napovedovanje vremena že prepozno.

Tako, sedaj vsaj veste, da so tudi v gorah vsi tisti, ki pri svojem vsakodnevem obredu pitja kave pozorno strmijo v skodelico, dejansko tudi neke vrste vremenoslovci. Sicer pa s tem še ni konec kavnega vremenoslovja, ostane nam namreč še kavna usedlina in z njo – seveda – šloganje. Tukaj pa se znanost neha, tudi v višjih krajih, kjer tišina šepeta. Morda pa je prav prisluh temu šepetu tisto, čemur pravimo, da smo zadeli z žeblico na glavico in prava pot za prepoznavanje vremenskih obetov za naslednje dni naših gorniških potepanj. ●

Včasih za dobro vreme pomagajo tudi priprošnje na poti. Foto: Miha Pavšek